NIZOMIY NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY PEDAGOGIKA UNIVERSITETI
BARQAROR XARID QILISH TARTIBI

1. Kirish va maqsad

Nizomiy nomidagi O‘zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti (keyingi o‘rinlarda – O‘zMPU) barqaror rivojlanish tamoyillarini o‘z faoliyatining barcha sohalari, jumladan tovar, xizmat va qurilish ishlarini xarid qilishga singdirishga qat’iy va mustahkam intiladi. Ushbu Barqaror xarid qilish Yo‘riqnomasi (keyingi o‘rinlarda – Yo‘riqnoma) Universitet bo‘limlari va tuzilmaviy birliklarida mas’uliyatli xarid qarorlarini qabul qilish uchun majburiy institutsional doira o‘rnatadi.

Ushbu tartibning uch asosiy maqsadi mavjud:

- energiya samarali, kam karbon chiqaruvchi va ekologik jihatdan mas’uliyatli mahsulot va yetkazib beruvchilarga ustunlik berish orqali Universitetning atrof-muhitga ta’sirini minimallashtirish;
- adolatli mehnat amaliyotlarini, mahalliy iqtisodiy rivojlanishni va xarid imkoniyatlariga teng kirish huquqini qo‘llab-quvvatlash orqali ijtimoiy mas’uliyatni mustahkamlash;
- hayot davri xarajatlarini tahlil qilish, chiqindilarni kamaytirish va yetkazib beruvchilar bilan strategik hamkorlik orqali uzoq muddatli iqtisodiy samaradorlikni ta’minlash.

Ushbu Yo‘riqnoma Birlashgan Millatlar Tashkilotining Barqaror rivojlanish maqsadlari (BRT) bilan to‘liq muvofiqlikda ishlab chiqilgan, xususan:

- BRT 4 – Sifatli ta’lim (barqarorlikni institutsional madaniyatga integratsiya qilish);
- BRT 7 – Arzon va toza energiya (energiya samarali uskunalarga ustunlik berish);
- BRT 12 – Mas’uliyatli iste’mol va ishlab chiqarish (asosiy doira);
- BRT 13 – Iqlim uchun choralar (xarid bilan bog‘liq karbon chiqarish emissiyasini kamaytirish);
- BRT 17 – Maqsadlar yo‘lida hamkorlik (mas’uliyatli yetkazib beruvchilar bilan aloqalar).

O‘zMPU xarid qarorlari muhim ekologik va ijtimoiy oqibatlarga ega ekanligini tan oladi. Ushbu Yo‘riqnoma barqarorlik mezonlari narx va sifatga doir an’anaviy mulohazalar bilan birgalikda barcha xarid jarayonlariga tizimli ravishda kiritilishini ta’minlaydi.

2. Qo‘llanish doirasi

Ushbu Yo‘riqnoma moliyalashtirish manbai, xarid hajmi yoki xarid qiluvchi bo‘limidan qat’iy nazar, O‘zMPU tomonidan amalga oshiriladigan barcha xarid faoliyatiga universial tarzda tatbiq etiladi. U quyidagi toifalarni qamrab oladi:

- Idora buyumlari, yozuv-chizuv materiallari va iste’mol buyumlari;
- Ta’lim va laboratoriya jihozlari, asboblar va texnik qurilmalar;
- Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) qurilmalari va dasturiy ta’minoti;
- Mebel va ichki jihozlar;
- Kommunal xizmatlar: elektr energiya, suv, isitish va shamollatish tizimlari;
- Qurilish, ta’mirlash va rekonstruksiya ishlari;
- Kampus ob’ektlari uchun oziq-ovqat va umumiy ovqatlanish xizmatlari;
- Transport va logistika xizmatlari;
- Tozalash, sanitariya va chiqindilarni boshqarish xizmatlari;
- Bosmaxona va nashriyot xizmatlari;
- Autsorsing professional va maslahat xizmatlari.

O‘zMPUning barcha akademik bo‘limlari, ma’muriy tuzilmalar, fakultetlar, ilmiy markazlar va yordamchi xizmatlar ushbu Yo‘riqnomaga rioya qilishga majbur. O‘zMPU bilan ishlayotgan tashqi pudratchilar va yetkazib beruvchilar ushbu hujjatda belgilangan tamoyillardan xabardor ekanliklarini va ularga rioya qilishlarini ko‘rsatishlari talab etiladi.

3. Barqaror xarid mezonlari

O‘zMPU barcha xarid jarayonlarida quyidagi ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy mezonlarni majburiy talablar sifatida qo‘llaydi. Ushbu mezonlar sof tijorat mulohazalarini to‘ldiradi va ziddiyat yuzaga kelgan hollarda ulardan ustun turadi.

3.1. Energiya samaradorligi

O‘zMPU tomonidan xarid qilinadigan barcha elektr jihozlar, qurilmalar va yoritish tizimlari xalqaro amaldagi standartlarga muvofiq kamida A yoki A+ energiya samaradorligi sinfiga javob berishi shart. LED va boshqa energiya tejovchi yoritish texnologiyalari barcha yangi o‘rnatmalar va almashtirishlar uchun majburiydir. Umr bo‘yi energiya iste’moli past bo‘lgan uskunalarga ustunlik beriladi – taqqoslash asosi sifatida faqat xarid narxi emas, umumiy egalik xarajati (TCO) qo‘llaniladi. Texnik va moliyaviy jihatdan maqbul bo‘lgan hollarda O‘zMPU xalqaro tan olingan energiya samaradorligi dasturlari (masalan, Energy Star, EU Ecolabel) sertifikatiga ega uskunalarni xarid qilishga harakat qiladi.

3.2. Atrof-muhitni muhofaza qilish

Bir martalik plastik mahsulotlar, iloji boricha, qayta ishlatiladigan, qayta ishlash mumkin bo‘lgan yoki bioyuqoladigan alternativlar bilan almashtiriladi. Xarid qilinadigan barcha tovarlarning qadoqlash materiallari minimal bo‘lishi, qayta ishlangan xomashyodan tayyorlanishi va to‘liq qayta ishlanishi mumkin bo‘lishi shart. Tarkibida xavfli kimyoviy moddalar, cheklangan moddalar yoki inson salomatligi va atrof-muhitga zararli materiallar mavjud mahsulotlarni xarid qilish taqiqlanadi. ISO 14001, EU Ecolabel, FSC (qog‘oz va yog‘och mahsulotlar uchun) yoki ekvivalent sertifikatga ega mahsulotlarga ustunlik beriladi. O‘zMPU buyurtmalarni birlashtirish, yetkazib berish chastotasini kamaytirish va kam emissiyali logistika bilan ishlayotgan yetkazib beruvchilarni tanlash orqali xarid bilan bog‘liq karbon emissiyasini kamaytirishga intiladi.

3.3. Mahalliy va milliy ishlab chiqaruvchilarni qo‘llab-quvvatlash

- Sifat, xavfsizlik va narx-sifat nisbati talablari bajarilgan taqdirda barcha xarid jarayonlarida mahalliy va mintaqaviy yetkazib beruvchilarga ustunlik beriladi.
- O‘zbekistonda ishlab chiqarilgan mahsulotlar teng sifat va narx sharoitida davlat xaridlari to‘g‘risidagi milliy qonunchilikka muvofiq ustuvor hisoblanadi.
- Mahalliy xaridga ustunlik berish transport bilan bog‘liq karbon emissiyasini bevosita kamaytiradi va milliy iqtisodiyotni rivojlantirishga hissa qo‘shadi.
- O‘zMPU barqaror ishlab chiqarish amaliyotlariga sadoqatini namoyish etadigan o‘zbek yetkazib beruvchilari bilan uzoq muddatli, strategik munosabatlar o‘rnatishga faol intiladi.

3.4. Qog‘oz va bosma materiallar

Qayta ishlangan xomashyodan tayyorlangan (kamida 30% qayta ishlangan tarkibga ega) yoki barqaror boshqariladigan o‘rmonlardan olingan (FSC yoki PEFC sertifikatlangan) qog‘oz mahsulotlari standart holda xarid qilinadi. Ikki tomonlama (dupleks) chop etish barcha chop etish faoliyati uchun muassasa standarti sifatida belgilanadi. Universitet bo‘ylab umumiy qog‘oz iste’molini kamaytirish maqsadida elektron hujjat aylanmasi, elektron imzolar va qog‘ozsiz ish jarayonlari faol joriy etiladi. Bir martalik bosma reklama materiallarini xarid qilish raqamli kommunikatsiya kanallari foydasiga minimallashtiriladi.

3.5. Suvni tejash

- Barcha qurilish, ta’mirlash va texnik xizmat ko‘rsatish ishlarida suv tejovchi sanitariya armaturalari, fitinglar va jihozlar (masalan, kam oqimli kranlar, ikki bosqichli bochkali unitar) xarid qilinadi.

• Kampus bog‘lari va yashil zonalar uchun tomchilatib sug‘orish va boshqa suv tejamkor tizimlar qo‘llaniladi.

• O‘zMPU o‘z ishlab chiqarish jarayonlarida mas’uliyatli suv boshqaruvini namoyish eta oladigan yetkazib beruvchilarga ustunlik beradi.

3.6. Chiqindilarni kamaytirish va aylanma iqtisodiyot

Bir martalik yoki qisqa muddatli alternativlar o‘rniga chidamlilik, ta’mirlanish imkoniyati va foydalanish muddati tugagach qayta ishlanish uchun mo‘ljallangan mahsulotlarga ustunlik beriladi. O‘zMPU xarid qilingan tovarlarni foydali muddati tugagach mas’uliyatli utilizatsiya qilish, qayta ishlatish va qayta ishlash tartibini o‘rnatadi. Yetkazib beruvchilarga bunday dasturlar mavjud bo‘lgan hollarda qadoqlash va foydalanish muddati tugagan mahsulotlar uchun qaytarib olish yoki qayta ishlash dasturlarini taqdim etish talab qilinadi.

4. Yetkazib beruvchilarni baholash va tanlash

Narx, sifat va yetkazib berish imkoniyatining an’anaviy mezonlaridan tashqari, O‘zMPU yetkazib beruvchilarni quyidagi barqarorlik ko‘rsatkichlari bo‘yicha baholaydi va tanlaydi. Ushbu mezonlar tender, narx so‘rovi va shartnomani yangilash bosqichlarida qo‘llaniladi.

№	Baholash mezoni	Muhimlik darajasi	Baholash usuli
1	Ekologik sertifikatlar va standartlarga (ISO 14001, EU Ecolabel, FSC yoki ekvivalent) muvofiqlik	Yuqori	Hujjatlarni tekshirish
2	Ishlab chiqarish jarayoni va yetkazib beriladigan mahsulotlarda energiya samaradorligi	Yuqori	Texnik xususiyatlarni ko‘rib chiqish
3	Mahalliy yoki milliy yetkazib beruvchi maqomi (O‘zbekiston)	O‘rta	Ro‘yxatdan o‘tish hujjatlari
4	Qayta ishlash, qaytarib olish yoki utilizatsiya dasturining mavjudligi	O‘rta	Yetkazib beruvchi deklaratsiyasi
5	Rasmiy korporativ ijtimoiy mas’uliyat yoki barqarorlik Yo‘riqnomasining mavjudligi	O‘rta	Yo‘riqnoma hujjatini ko‘rib chiqish
6	Adolatli mehnat amaliyotlari va mehnat qonunchiligiga rioya qilish	O‘rta	O‘z-o‘zini e’lon qilish

№	Baholash mezoni	Muhimlik darajasi	Baholash usuli
7	Uzoq muddatli kafolat, sotuvdan keyingi xizmat va mahsulot chidamliligi	Past	Shartnoma shartlarini koʻrib chiqish
8	Ekologik va ijtimoiy samaradorlik toʻgʻrisida shaffof hisobot berish	Past	Yillik hisobot

Yuqori muhimlikdagi mezonlarda minimal talablarni qondira olmagan yetkazib beruvchilar xarid jarayonlaridan chetlashtirilishi mumkin. OʻzMPU xarid tsiklining istalgan bosqichida yetkazib beruvchilar auditi oʻtkazish va qoʻshimcha muvofiqlik dalillari talab qilish huquqini oʻzida saqlab qoladi.

5. Mas’uliyat va amalga oshirish

Ushbu tartibini samarali amalga oshirish muassasa boʻlimlari boʻylab aniq belgilangan mas’uliyatni talab qiladi. Quyidagi jadvalda asosiy funksiyalar va hisobdorlik koʻrsatilgan:

Funksiya	Mas’ul tomon	Tavsif
Tartibga egalik va nazorat	Moliya ishlari boʻyicha prorektor	Yoʻriqnomaga rioya qilish va strategik yoʻnalish uchun yakuniy institutsional mas’uliyat
Operatsion amalga oshirish	Moliyaviy boshqaruv va rejalashtirish boʻlimi	Ushbu Yoʻriqnomaga muvofiq xarid jarayonlarini kundalik boshqarish
Monitoring va ma’lumot toʻplash	Xalqaro reyting va xalqaro akkreditatsiya agentliklari bilan ishlash boʻlimi	Xarid barqarorlik koʻrsatkichlarini choraklik toʻplash va tahlil qilish
Yetkazib beruvchilarni baholash	Moliyaviy boshqaruv va rejalashtirish boʻlimi	Tender va tanlash jarayonida yetkazib beruvchilarning barqarorlik hujjatlarini baholash
Hisobot berish	Moliyaviy boshqaruv va rejalashtirish boʻlimi	OʻzMPU Barqarorlik hisobotiga kiritiladigan yillik barqaror xarid hisoboti
Xodimlarni oʻqitish	Inson resurslarini boshqarish (HR) boshqarmasi	Barcha tegishli xodimlar uchun barqaror xarid amaliyotlari

Funksiya	Mas’ul tomon	Tavsif
		bo‘yicha yillik o‘qitishni tashkil etish
Yo‘riqnomani ko‘rib chiqish va yangilash	Tegishli bo‘limlar bilan maslahatlashgan holda moliya ishlari bo‘yicha prorektor	Yo‘riqnoma samaradorligini yillik ko‘rib chiqish va zarur hollarda yangilash

6. O‘qitish va xabardorlik

O‘zMPU xarid qarorlarida ishtirok etadigan barcha xodimlar barqaror xarid tamoyillari va amaliyotlari bo‘yicha yetarli bilimlarga ega bo‘lishini ta’minlashga intiladi.

• Barqaror xarid bo‘yicha yillik majburiy o‘qitish xarid komissiyasining barcha a’zolari, moliyaviy boshqaruv va rejalashtirish bo‘limi hamda ma’muriy bo‘linmalar rahbarlariga taqdim etiladi.

• O‘qitish quyidagilarni qamrab oladi: xaridda ekologik mezonlar, yetkazib beruvchilarni baholash usullari, amaldagi qonunchilik va O‘zMPU barqarorlik maqsadlari.

• O‘qitishni bajarish yozuvlari Inson resurslarini boshqarish (HR) boshqarmasi tomonidan saqlanadi va yillik barqarorlik hisobotiga kiritiladi.

• Xarid mas’uliyatiga ega yangi xodimlar ish boshlagan kundan boshlab dastlabki uch oy ichida ushbu Yo‘riqnoma bo‘yicha kirish o‘qitishini oladi.

• O‘zMPU vaqti-vaqti bilan tashqi mutaxassislar va hamkor tashkilotlarni barqarorlik standartlari va eng yaxshi amaliyotlar bo‘yicha maxsus o‘qitishlar o‘tkazish uchun taklif qiladi.

7. Maqsadlar va samaradorlik ko‘rsatkichlari (2025–2027)

O‘zMPU 2025–2027 yillar davomida barqaror xariддagi yutuqlarni kuzatib borish uchun quyidagi o‘lchov mumkin bo‘lgan maqsadlarni belgiladi. Ushbu maqsadlarga erishish O‘zMPU Barqarorlik hisobotida yillik ravishda yoritiladi.

Maqsad sohasi	Aniq maqsad	Ko‘rsatkich	Muddat	Mas’ul bo‘lim
Energiya samarali jihozlar	Yangi xaridlarda energiya samarali jihozlar ulushini 80% ga yetkazish	A/A+ sinfini qondiruvchi yangi xaridlar foizi	2026	Xarid komissiyasi

Maqsad sohasi	Aniq maqsad	Ko‘rsatkich	Muddat	Mas’ul bo‘lim
Bir martalik plastik	Bir martalik plastik mahsulotlarni xarid qilishni 50% ga kamaytirish	2024-yil bazasiga nisbatan % kamaytirish	2026	Moddiy-texnik ta’minot bo‘limi
Mahalliy yetkazib beruvchilar	Umumiy xaridlar hajmida milliy yetkazib beruvchilar ulushini 60% ga yetkazish	O‘zbek yetkazib beruvchilaridan xarid qiymati foizi	2027	Xarid komissiyasi
Qayta ishlangan qog‘oz	Umumiy qog‘oz xaridlarida qayta ishlangan yoki mahalliy manbadan olingan qog‘oz ulushini 70% ga yetkazish	Qayta ishlangan yoki mahalliy manbadan olingan materiallardan qog‘oz xaridlari foizi	2026	Ma’muriy xizmatlar bo‘limi
Xodimlarni o‘qitish	Xaridga aloqador xodimlarning 100% yillik barqarorlik o‘qitishini bajarishini ta’minlash	Yillik o‘qitilgan maqsadli xodimlar foizi	2025 (va doimiy)	Inson resurslarini boshqarish (HR) boshqarmasi
Yetkazib beruvchi auditi	Yiliga yirik yetkazib beruvchilarning kamida 20% uchun barqarorlik muvofiqlik auditini o‘tkazish	Yiliga o‘tkazilgan auditlar soni	2026	Xarid komissiyasi
Chiqindilarni kamaytirish	Xariddan kelib chiqadigan qadoqlash	Taxminiy qadoqlash	2027	Moddiy-texnik

Maqsad sohasi	Aniq maqsad	Ko‘rsatkich	Muddat	Mas’ul bo‘lim
	chiqindisini 2024-yil bazasiga nisbatan 30% ga kamaytirish	chiqindisi hajmi (kg)		ta’minot bo‘limi

8. Monitoring, ko‘rib chiqish va hisobot berish

O‘zMPU ushbu Yo‘riqnomaga rioya qilinishini monitoring qilish va 7-bo‘limda belgilangan maqsadlarga erishishdagi yutuqlarni o‘lchash uchun mustahkam mexanizmlar o‘rnatadi. Xalqaro reyting va akkreditatsiya agentliklari bilan ishlash bo‘limi chorak asosida xarid ma’lumotlarini to‘playdi va tahlil qiladi, barqarorlik mezonlariga muvofiqlik va yillik maqsadlarga erishish holati baholanadi. Barqaror xarid bo‘yicha maxsus bob O‘zMPU Yillik barqarorlik hisobotiga kiritiladi, unda asosiy samaradorlik ko‘rsatkichlari, muammolar va yutuqlar umumlashtiriladi. Ushbu Yo‘riqnoma tegishli bo‘limlar bilan maslahatlashgan holda moliya ishlari bo‘yicha prorektor tomonidan yillik ravishda ko‘rib chiqiladi va yangilanadi. Monitoring muvofiq emaslik yoki maqsadlarga erishishda zaiflikni aniqlasa, aniqlanganidan keyin 60 kun ichida tuzatish harakatlari rejalari ishlab chiqiladi va amalga oshiriladi. Asosiy xarid barqarorlik ma’lumotlari Universitetning institutsional shaffoflik va hisobdorlikka bo‘lgan sadoqatining bir qismi sifatida O‘zMPU veb-saytida ommaga ochiq qilib qo‘yiladi.

9. Huquqiy va me’yoriy asos

Ushbu Tartib quyidagi huquqiy va me’yoriy hujjatlarga muvofiq ishlab chiqilgan:

- O‘zbekiston Respublikasining Davlat xaridlari to‘g‘risidagi qonuni (o‘zgartishlar bilan);
- O‘zbekiston Respublikasining Atrof-muhitni muhofaza qilish to‘g‘risidagi qonuni;
- O‘zbekiston Respublikasining 2030-yilgacha barqaror rivojlanish milliy strategiyasi;
- Barqaror rivojlanish bo‘yicha BMTning 2030-yilgacha bo‘lgan Kun tartibi va 17 ta Barqaror rivojlanish maqsadlari;
- ISO 20400:2017 – Barqaror xarid: Ko‘rsatma;
- ISO 14001:2015 – Ekologik boshqaruv tizimlari;
- O‘zMPUning ichki me’yoriy hujjatlari, jumladan Universitetning Ustavi va ichki moliyaviy qoidalar.

10. Kuchga kirish va o‘zgartishlar kiritish

Ushbu Yo’riqnoma 2025-yil 1-yanvardan kuchga kiradi va yangi versiyasi bilan almashtirilmaguncha amalda qoladi. Yo‘riqnomaga o‘zgartishlar moliya ishlari bo‘yicha prorektor yoki O‘zMPU rektori tomonidan amalga oshirilishi mumkin va Universitetning standart hujjatlarni tasdiqlash tartibiga muvofiq tasdiqlanadi.

Ushbu hujjat kuchga kirgan kundan boshlab uning qoidalariga zid bo‘lgan xaridga oid barcha avvalgi ichki ko‘rsatmalar yoki buyruqlar bekor qilingan hisoblanadi.